

СТАНОВИЩЕ

Относно: представените материали от д-р СИЛВЕСТЕР БОГАЦКИ за публична защита на дисертационен труд **„ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕТЕРМИНАНТИ И МЕТОДИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА ФИСКАЛНАТА СТАБИЛНОСТ НА ЕДИНИЦИТЕ НА МЕСТНОТО САМУПРАВЛЕНИЕ“** („Economic determinants and methods of measuring fiscal stability of local government units“) за присъждане на научна степен „доктор на науките“

Автор на становището: проф. д-р ДОБРИНКА ПЕТКОВА ЗЛАТЕВА, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър № 316 от 18.06.2026 г. и решение от първото заседание на научното жури.

I. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд изследва икономическите детерминанти и измерването на фискалната стабилност на единиците на местно самоуправление. Изгражда концептуално-теоретични основи, методология и методи за измерване на фискалната стабилност, способстваща устойчиво местно развитие.

Представена е информация, потвърждаваща изпълнението на **наукометричните показатели.**

В условията на засилените в европейските страни процеси на децентрализация и прехвърляне на правомощия, отговорности и ресурси от централната към местната власт, **актуалността на темата** е неоспорима. Световната финансова криза ускори процеса на териториална, административна и финансова децентрализация. Това ускорение стимулира

проблемите и показва неготовността на науката и трудностите пред публичното управление да се справят с тях. Оказа се, че научните изследвания на процесите на децентрализация са недостатъчни и спорни. В този контекст дисертационната тема запълва празнотата, отговаря на огромната необходимост от по-нататъшни актуални научни изследвания и представлява насърчаващо интелектуално предизвикателство.

Изследването се осъществява на 319 страници, и включва: увод; четири глави, структурирани в четири обособени части и изводи с практическа насоченост; заключение, обхващащо обобщаващи изводи и практически препоръки; библиография и четири приложения. Обогатоено е с 8 фигури и 75 таблици.

Информационното осигуряване на дисертационния труд е много добро. Библиографията обхваща 303 източника на полски и английски език (монографии, глави от монографии, научни статии, интернет ресурси, нормативни документи и експертни становища). Това е доказателство, че компетентността и критичната аналитичност на автора са резултат на сериозна проучвателна работа.

Методологията на изследването реализира поставените в дисертацията цели. Теоретика-методологическият анализ има за основа съвременната международна научна литература. Методологическите инструменти комбинират многомерен сравнителен анализ (MCA), бенчмаркинг, ентропийно претегляне на показателите, индекса на Малмквист и регресионно моделиране на панелни данни. Разработена е методика за измерване на фискалната стабилност. Приложени са съвременни иконометрични и статистически методи за анализ. - U-критерий на Ман-Уитни, критерий на Уилкоксън за свързани извадки, непараметричен дисперсионен анализ на Крускал-Уолис (ANOVA), χ^2 -тест за независимост,

тестове за структурни дялове, коефициент на корелация на Пиърсън (r), рангов коефициент на корелация на Спирман (ρ), както и регресионен анализ на панелни данни, метода на многомерния сравнителен анализ (Multidimensional Comparative Analysis – MCA).

Дисертационният труд отговаря на нормите на академично изследване за придобиване на научната степен “доктор на науките“. Има ясно формулирани **цели**: теоретични (интегриране на понятието “фискална стабилност“ с понятията “финансова автономност“, “бюджетна устойчивост“, “междупоколенческа справедливост“); методологически (разработване на универсален и многомерен модел за измерване на фискалната стабилност); и емпирични (количествена оценка на въздействието на ендегенните и екзогенните фактори, влияещи върху фискалната стабилност).

Д-р Богацки реализира дисертационните цели като поставя пет **изследователски задачи**, с обобщено предназначение да се разработи концепция за измерване на фискалната стабилност на общините чрез многомерна система от показатели.

Изследването доказва **основната хипотеза** (“Фискалната стабилност на местните органи на самоуправление представлява сложно и многомерно явление, което е резултат не само от системните характеристики, присъщи на сектора на публичните финанси, но и от въздействието на разнообразни по характер и произход външни фактори“) и шест частни хипотези.

Обектът (единиците на местното самоуправление на общинско ранище) и **предметът** (фискалната стабилност на единиците на местно самоуправление, по-конкретно разработване на синтетичен показател – Индекс на фискалната стабилност) са точно и ясно формулирани.

Структурата на дисертацията съответства на наложените се критерии за разработване на докторска дисертация. В шест глави изследването е

изградено с логическа последователност и балансираност. Стартира с “теоретичната и институционалната основа за анализа на фискалната стабилност на местните органи на самоуправление“. Проучва “икономическото състояние на общините и финансовите стратегии, прилагани от местните органи на самоуправление“. Изследва “икономическото състояние на общините и финансовите стратегии, прилагани от местните органи на самоуправление“. Прилага “изследователски модел, методика за измерване на фискалната стабилност и резултатите от емпиричния анализ“.

II. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

В дисертационния труд откривам достойнства, според които констатирам, че той представлява сериозен научен принос в изследването на фискалната стабилност на единиците на местното самоуправление.

- изследван е актуален и ясно определен теоретико-емпиричен проблем;
- показана е висока степен на ерудираност и компетентност;
- очевидна е обстойна изследователска работа, формирала научни, методологически и емпирични познания и възможности за оценъчна критичност и резултатно теоретико-емпирично изследване;
- присъстват аргументирано и убедително формулирани авторови идеи и хипотези с приносен характер за науката и за практиката.

Безспорна е оценката ми, че дисертационният труд съдържа теоретични, методологически и емпирични приноси, които надграждат и обогатяват изследванията на местните публични финанси и детерминантите и методите за измерване на фискалната стабилност на единиците на местното самоуправление:

Концептуално-теоретични приноси

- видоизменяне на понятието „фискална стабилност“ от описателна аналитична категория в практически инструмент за финансово управление;

➤ твърдение, че фискалната устойчивост не се определя само от публичната задлъжнялост, а и от взаимодействието на редица показатели като бюджетна гъвкавост, формиране на оперативен излишък, предоставяне на обществени услуги и др.;

➤ ново теоретично тълкуване на вътрешната структура на фискалната стабилност като равновесие между различни финансови способности на местната власт;

➤ разбиране, че фискалната стабилност се влияе повече от бюджетната устойчивост, бюджетната гъвкавост и междугенерационната стабилност, отколкото от дългосрочната платежеспособност;

➤ изградена концептуална рамка за обвързаност на фискалната стабилност с капацитета за местно развитие и др.

Методологически приноси с приложен характер

➤ стандартизирана, универсална методика за оценка на фискалната стабилност;

➤ модел за изграждане на национални и регионални системи за наблюдение на фискалната стабилност;

➤ методологична рамка в областта на местните публични финанси;

➤ гъвкава система за бенчмаркинг, сравнително оценяване;

➤ методологични основи за разработването на многомерни системи за ранно предупреждение за финансови рискове и др.

III. Забележки и препоръки

Критичните бележки биха имали по-скоро формален, отколкото съществен характер (например известно понятийно припокриване на “фискална стабилност“ “фискална устойчивост“ “финансова стабилност“ и

др.), не са от естество, подозиращо положителната оценка на дисертационния труд, поради което считам, че не би трябвало да присъстват в становището.

IV. Заключение

Резултатите, постигнати в дисертационния труд напълно съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане и на вътрешните изисквания на ВСУ „Черноризец Храбър“ към трудове за придобиване на научна степен „доктор на науките“. Въз основа на констатираното, давам **положителна оценка** на дисертационния труд и предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдят на **д-р Силвестер Богацки** научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.8. „Икономика“.

20.08.2026г.

гр. В. Търново

Член на научното жури:

(проф. д-р Д. Златева)